

Shared Reading för film

eller

Delade filmupplevelser

en handledning för filmpedagoger och lärare

Handledning framtagen av Figge Heurlin för Film i Skåne

©filmiskane 2025

Innehållsförteckning

Shared Reading för film	1
Innehållsförteckning	2
Introduktion	3
Vad är Shared Reading?	3
Vem vänder sig handledningen till?	3
De fem grundpelarna	4
Var vänlig	4
Bry dig om filmen	4
Knyt an till verkligheten	4
Var uthållig	4
Var djärv	4
Att välja film	5
Visning och samtal	5
Det praktiska genomförandet	6
Förberedelser	6
På dagen	6
Efteråt	7
Så kan Shared Reading presenteras för eleverna	8
Ett sätt att läsa tillsammans	8
Hur funkar det?	8
Kravlöst och tryggt och tillsammans	8
Exempel på filmer och filmhandledningar	9
Spelregler	10
Flaskhals	12
Billy Elliot	14
Cykeltjuven	16

Introduktion

Vad är Shared Reading?

Shared Reading är från början en slags läsecirkel som utformats för att människor, oavsett bakgrund och kunskaper ska ges tillfälle att närma sig litteratur. Texter, eller utdrag ur texter, läses högt och en läsledare stannar vid olika givna tillfällen i texten upp och öppnar upp för samtal om upplevelse och innehåll. Det handlar inte om att analysera texter eller att veta saker som texter, utan att relatera till dem.

Vem vänder sig handledningen till?

Denna handledning är framtagen efter försök som gjorts att tillämpa tankarna bakom Shared Reading för att samtala om andra berättande kulturyttringar, som tex film och spel, och vänder sig framför allt till dig som vill arbeta med Shared Reading-metoden för film, i projekt riktade till grundskolan.

De fem grundpelarna

Var vänlig

Skapa ett tillåtande klimat där alla känner sig välkomna och lyssnade på.

Bry dig om filmen

Knyt an till ditt eget intresse. Visa film som berör dig eller som du har förtroende för att det ska vara relevant för de du träffar.

Knyt an till verkligheten

Det viktiga i diskussionen är var och ens personliga respons på filmupplevelsen, hur tankar och erfarenheter möter och berör upplevelsen. Delade filmupplevelser handlar inte om analys eller vad någon vet om filmen. Risken finns att deltagare vill berätta för andra vad filmen "egentligen" handlar om, vem som är med, när den är gjord etc, då är det din uppgift som ledare att ta tillbaka diskussionen till att handla om upplevelsen (och naturligtvis att inte själv framstå som någon som sitter på facit).

Var uthållig

Vem du än möter, hur det än går, vilken miljö du än är i, försök att fortsätta att hålla diskussionen till upplevelsen. Håll det öppet. Lämna plats för deltagarna att hitta nya tankar och samband. Uppmärksamma de som vågar öppna sig. Spola tillbaka och titta om, om det behövs. Stanna upp. Syftet är att gruppen ska skapa mening och att de som är med ska kunna växa.

Var djärv

Delade filmupplevelser handlar om att öppna upp för stora filmupplevelser hos var och en. Var djärv när det gäller val av film, i hur du håller samman din grupp och låter deltagarna växa och i hur du delar med dig av dig själv.

Att välja film

Försök att sätta dig in i vad den grupp du ska möta skulle kunna intressera sig för för ämnen och fundera på vilken typ av film de skulle kunna vara mottagliga för. Vilka ämnen tror du kan väcka intresse? Vi vill gärna att det ska komma upp diskussioner som vi inte kunnat föreställa oss, samtidigt vill vi att samtalen ska komma igång. Kanske kan det vara bra att det är filmer som de inte redan har en relation till, där upplevelsen är ny för alla (utom dig som ledare). Det får gärna vara scener som väcker frågor och som får deltagarna att vilja gå djupare in i berättelsen. Det behöver inte vara hela filmer som ni tar del av, det kan vara scener, episoder osv. Det behöver inte heller vara spelfilmer, det kan också vara dokumentärer, kortfilmer, konstfilmer osv. I de försöken som vi har gjort har vi upplevt att det har varit bra att titta på hela kortfilmer. Vi har då kunnat gå tillbaka och titta på filmen i sin helhet efter diskussionerna och även kunnat prata om budskap i filmen som helhet. (Mer om de filmer som vi provat att titta på och prata om och handledningar till dessa hittar du sist i detta dokument.)

Visning och samtal

Planera var du ska pausa visningen. Var väcks det frågor? Var bjuder berättelsen in? Var utmanar eller överraskar den? Pauser ger möjlighet för deltagarna att dela sina tankar. Ingen ska dock känna att man måste dela med sig. Uppmuntra dina deltagare att lägga märke till sina reaktioner på det som händer i filmen. Händer det saker i din egen kropp när du tittar på filmen? Vad? Kanske kan en reflektion kring det vara ett sätt att bjuda in till samtal? Delade filmupplevelser handlar lika mycket om känslor som om tankar, låt därför kropp och hjärta vara med, lika mycket som intellektet. Se till att deltagarna inte får känslan av att det finns ett "rätt svar" på något som du sitter inne på. Genom att lyssna och respondera på det som kommer upp på ett adekvat sätt hjälper du till att göra samtalet meningsfullt. Kolla av att alla är med i vad som händer genom att ställa de frågor du själv fick när du först tog del av scenen. Försök att göra det så lätt som möjligt för deltagarna att dela med sig genom att ställa frågor och uppmaningar. Det är ett sätt att få igång diskussionen, men det allra viktigaste är sedan att lyssna noga och uppmärksamma det som sägs. Uppmärksamma alla bidrag som görs i samtalet och var särskilt vaken för det som kan leda deltagarna framåt mot djupare förståelse för upplevelsen och varandra, det personliga, det som relaterar till känslorna, det som ser samband i berättelsen men också mellan berättelsen och det egna livet, det som väcker nyfikenhet hos dig och de andra, det som ni vill veta mer om. Lyssna aktivt och visa även med ditt kroppsspråk att du lyssnar och bryr dig om det som sägs. Bolla vidare det som kommer upp med resten av gruppen, uppmärksamma samband och förhållanden mellan olika tankar och känslor som delats. Se till att alla som är redo att dela med sig får möjlighet att göra det.

Det finns tre aspekter som hela tiden behöver balanseras i samtalet: **Filmen. Individen. Gruppen.** Ibland behöver vi stanna upp och lyssna på en individ för att samtalet ska bli intressant. Ibland behöver vi påminna om relationen till filmupplevelsen. Ibland behöver vi låta gruppen och det som händer mellan deltagarna stå i centrum. Och det är ditt ansvar som samtalsledare att se till att det skapas en fokuserad balans.

Det praktiska genomförandet*

Förberedelser

Boka in ett möte med ansvarig lärare. Detta kan vara digitalt. Berätta om syftet med Shared Reading och lyssna in förväntningar, tankar och önskemål.

Kom överens med läraren om ett schema. Anpassa om möjligt schemat efter klassens ordinarie tider för rast. Planera för ca 20 min intro i helklass, 2 lektioner à 45-60 på förmiddagen (för den ena halvklassen), 2 lektioner à 45-60 på eftermiddagen (för den andra halvklassen) och ca 20 min outro i helklass. Be läraren att förbereda halvklassgrupper om max 15 elever. Informera läraren om att det är viktigt att hen eller om detta inte är möjligt, annan pedagog på skolan, är med på lektionen.

Välj två filmer, eller utdrag ur filmer, att titta på, max ca 12 minuter vardera. Om du väljer en kortfilm på tex 3 minuter så kommer ni att kunna gå in mer i detalj och stanna upp oftare, medan med en längre film eller utdrag så kanske ni tittar på lite längre stycken. Tänk att varje filmpass med samtal ska vara 45-60 minuter.

När du valt filmer, titta igenom dessa fler gånger. Tänk på var du tror att det kommer väckas intressanta tankar och diskussioner. Förbered var du ska stoppa och vilka frågor du ska ställa.

Förbered en kort presentation om dig själv som du ska hålla för eleverna, där du berättar om varför du jobbar med det du gör och vilka dina erfarenheter är som relaterar till film i allmänhet och till de filmer ni ska prata om i synnerhet (om det är relevant i ditt fall).

På dagen

Kom i god tid innan ditt Intro ska börja, prova att koppla upp teknik, med bild och ljud, i det rum ni ska vara med i halvklassen. Skjut undan bänkar och sätt stolar i en halvmåne framför skärm, så att alla kan se både varandra och filmduken/skrämen.

Intro. Presentera dig för eleverna och låt dem presentera sig. Berätta om syftet med Shared Reading och om dagens upplägg.

Genomför filmpassen med samtal.

Samla eleverna i helklass på eftermiddagen för outro med reflektioner kring dagen från både dig, lärare och elever.

Efteråt

Shared Reading är egentligen tänkt att utformas så att man arbetar med en grupp återkommande under en längre tid. Om möjligt, försök att utforma projektet så att du kan träffa eleverna flera gånger. Om detta inte är möjligt bör du sikta på att lämna över verktyg och inspiration till ordinarie lärare så att dessa ska kunna arbeta vidare med metoden eller med inspiration av metoden. Våra lektionspass var 45-60 minuter men kortare pass kan säkert fungera lika väl.

*Följande förslag på förberedelser och praktiskt genomförande utgår ifrån våra erfarenheter av att genomföra Shared Reading för film och Shared Gaming tillsammans med grundskolan i årskurs 4. Givetvis kommer en del av detta att behöva justeras vid genomförande i andra sammanhang och med andra målgrupper.

Vid vårt genomförande så kombinerade vi film och spel, på så vis att klassen delades upp i halvklass där den ena halvan inledde med att titta på och samtala om spel, medan den andra gjorde samma sak fast med film. Efter halva dagen så bytte grupperna från spel till film och vice versa. Under dagen fanns det två tillfällen då vi var i helklass, dels under introduktionen på morgonen samt vid den gemensamma avslutningen och reflektionen.

Förutom film-/spelpedagogen var vi även minst en vuxen till med i klassrummet i varje halvklass. Det är viktigt att klassläraren eller annan personal på skolan som känner och har en relation till eleverna, är med inne i klassrummet och hjälper till att hålla samtalet levande och fokuserat. Det är en stor fördel om de även har sett filmklippen du ska använda. Skolans pedagoger spelar en nyckelroll i att skapa ett tryggt rum där eleverna ska känna att de vågar dela med sig av sina tankar och reflektioner kring det ni ser och samtalar om.

Så kan Shared Reading presenteras för eleverna

Ett sätt att läsa tillsammans

- Används framförallt för att läsa “vanliga” texter, men vi vill prova att använda oss av det för att uppleva och prata om film.

Hur funkar det?

- Tillsammans, på en projektor, kommer ni (i halvklass) att titta på en del av en (kort)film. Efter en stund kommer vi att pausa och då pratar vi om det som vi har upplevt. T.ex.:
- Var det något speciellt ni tänkte på?
- Var det något ni inte riktigt förstod?
- Vilka känslor fick ni av filmen?
- Kan ni känna igen er i något som hände?

Kravlöst och tryggt och tillsammans

- Vi delar med oss av det vi vill dela med oss av och vi lyssnar på varandra.
- Det handlar inte om att säga smarta saker eller att kunna mest.
- Det handlar om att utgå från sig själv och - om man vill - dela med sig av vad man känner, tycker eller tänker.
- Man deltar på det sätt som man vill. Det är okej att inte säga något.

Exempel på filmer och filmhandledningar

Spelregler

Kortfilm av Christian Zetterberg (12 min)

[Kontakta Film i Skåne](#) för tittlänk.

PAUS 00:08

Svartruta. Skrik

Frågor till barnen:

- Vad är det för slags skrik?
- Vad känner den som skriker?

PAUS 01:00

Ser sig storögt omkring

Frågor till barnen:

- Vad är det som händer här?
- Hur känner personen sig?
- Har ni varit med om något ting där ni känt så (tex "Wow!" "Det här blir stort!")?

PAUS 01:51

"Kan vi inte spela som vi brukar?"

Frågor till barnen:

- Vad är det de ska anpassa sig till?
- Varför vill de göra som de brukar?
- Hur känner sig personen?

PAUS 02:17

"Njut av spelet - Hem, hem - Fan!"

Frågor till barnen:

- Vad har tränaren för inställning till spelet?
- Vad känner han?
- Vad skulle hända om han blir för taggad?

PAUS 03:12

"De spanar in dig"

Frågor till barnen:

- Vad hände här? (Theo? Olika som tittar på Theo. Vad vill de?) ev spola tillbaka
- Vad känner han när de tittar på honom och pratar om honom?

PAUS 05:05

De väntar på avkast

Frågor till barnen:

- Varför får de inte börja spela, tror ni?
- Hur känner Theo sig?

PAUS 06:57

"Jag kan bara gå av plan istället"

Frågor till barnen:

- Har ni varit med om att någon pratar om när ni står precis bredvid?
- Hur känns det i så fall?
- Vad skulle du gjort om du var Theo?

PAUS 07:38

Allt stannar av

Frågor till barnen:

- Vad tror ni det var som hände nu?

PAUS 09:41

Barnen går

Frågor till barnen:

- Varför går de?
- Vilka är "de här reglerna"?
- Hur hade du känt om du var Theo?

TILL SLUTET

Om allt det vi sett:

- Ordet är fritt
- Vad tänker ni nu?
- Vad tycker ni är filmens budskap?
- Vad tror att de som gjort den vill att vi ska tänka på?

Flaskhals

Animerad kortfilm av Pella Olsson (3

<https://www.svtplay.se/video/j16nNGL/flaskhals>

(tom 8 okt 2026)

PAUS 00:09

Flaska på löpande band (Första bilden)

Frågor till barnen:

- Vad är det vi ser här?
- Vad hör vi?
- Vad får man för känsla?

PAUS 00:18

Flaskor med röda kapsyler

Frågor till barnen:

- Vad är det för skillnad på flaskorna?
- Vad låter det som att de gör?
- Vad tror ni nästa bild kommer att bli?

PAUS 00:49

Rummet bakifrån

Frågor till barnen:

- Vad får ni för känsla när ni tittar på detta?
- Hur känns det för den som sitter där?

PAUS 00:58

Ansiktet

Frågor till barnen:

- Vad tänker ni när ni ser ansiktet?

PAUS 01:08

Flaskorna

Frågor till barnen:

- Kommer hela filmen bara fortsätta så här?
- Eller vad tror ni kommer att hända?

PAUS 01:22

Ansiktet

Frågor till barnen:

- Vad tänker hon nu?
- (Hur kan det redan sitta en kapsyl på?)

PAUS 01:57

Knuffar undan tanten

Frågor till barnen:

- Vad var det som hände nu?
- Var tror ni att hon kommer att komma?

PAUS 02:16

Tittar på kapsylen

Frågor till barnen:

- Vad tänker hon nu?
- Vad tror att hon ska göra?
- Vad hade ni gjort?

PAUS 02:40

Svart/Slut

Frågor till barnen:

- Hur känner hon sig nu?
- Hur hade ni känt er?

(Om möjligt tittar vi på hela filmen igen.)

- Vad tror ni att den som har gjort filmen tänkte?
- Vad tror ni hen vill att ni ska tänka?

Billy Elliot

Utdrag ur långfilmen av Stephen Daldry
(där Billy upptäcker ballett och förnekar sitt intresse för dansen)

BÖRJA SPELA UPP FRÅN 06:35
Billy går in i boxningslokalen

PAUS 07:15
"Stå inte bara där, Elliot!"

Frågor till barnen:

- Är det någon som vill börja med att berätta vad ni tänker på eller känner när ni ser det här?
- Hur tror ni att det känns för Billy?
- Var utspelar det sig?
- Hur hade det känts för er att vara där?

PAUS 07:29
Balettjejer tittar på Billy

Frågor till barnen:

- Vad tror ni att Billy tycker om att boxas?
- Varför tittar flickan på Billy?
- Vad tänker hon?
-

PAUS 09:02
Billy kramar säcken

Frågor till barnen:

- Vad tror ni att Billy skulle vilja göra?
- Varför?

PAUS 09:49
"Fat chans!"

Frågor till barnen:

- Hur är läraren?
- Vad tycker hon om eleverna?

PAUS 11:28
Billy slår i gräset

Frågor till barnen:

- Hur känner han sig nu?
- Vad tyckte han om att dansa?
- Och den stränga läraren, vad tyckte hon om Billys dans?

PAUS 12:16
Billy tittar efter balettlärarens bil

Frågor till barnen:

- Om han tyckte det var roligt, varför vill han inte säga det?
- Vad hade andra tyckt om han sa att han gick på balett?
- Vad hade ni gjort om ni var Billy?
- Är det någon av er som har varit med om något där ni velat göra något, man kanske inte vågat?
- För att det är pinsamt?
- Eller för att nån annan tycker att man inte ska göra det?
- Hur tror ni att slutar för Billy?

(Känslor och deras funktion: <https://www.snorkel.se/vad-ar/kanslor/>)

Cykeltjuven

Utdrag ur långfilmen av Vittorio De Sica

(pappan ger pojken en örfil, tror att han drunknat, bjuder på pizza)

Börja med ryggen till och bara lyssna på den första 1,5 minuten

BÖRJA SPELA UPP FRÅN 48:00

De går in i kyrkan

PAUS 49:27

"Jag vet inte vad du pratar om."

Frågor till barnen:

- Vad hör vi för något?
- Var utspelar sig den här filmen?
- Vad får ni för känsla när ni lyssnar på detta?
- Vad pratar de får språk?
- Varför viskar de?

Vi spolar tillbaka och tittar på samma scen

48:00

De går in i kyrkan

PAUS 49:27

"Jag vet inte vad du pratar om."

Frågor till barnen:

- Hur förändras upplevelsen när ni ser scenen?
- Fanns det något i hur det kändes, som förändrades?
- Vad är det för människor som är där?
- Vad vill pappan?
- Hur ska han kunna övertala den äldre mannen?
- Vad tror ni att han kommer göra?
- Hur tror ni att det kommer att gå för honom?

PAUS 52:54

Kommer inte ut genom dörren.

Frågor till barnen:

- Vad känner pappan nu?
- Hur viktigt är det för honom att hitta gubben?
- Vad tror ni att pojken tänker och känner?
- Och han som jobbar i kyrkan?

PAUS 54:23

Örfilen/pojken

Frågor till barnen:

- Hur känner sig pojken?
- Vad tror ni att han kommer att göra?

PAUS 54:25

Örfilen/pappan

Frågor till barnen:

- Hur känner sig pappan?
- Vad tror ni att han kommer att göra?

PAUS 55:08

Gräl

Frågor till barnen:

- Om han ångrade sig, varför säger han inte förlåt?
- Varför är det svårt att säga förlåt?
- Vad tror ni att han kommer att göra nu?

PAUS 56:08

"Han drunknar!"

Frågor till barnen:

- Vad tänker pappan på nu?
- Vad känner han då?

PAUS 56:59

Det är inte Bruno

Frågor till barnen:

- Vad känner pappan nu?
- Vad tror ni att han kommer att göra nu?

PAUS 57:51

De ser på varandra.

Frågor till barnen:

- Vad känner pojken?
- Vad tänker han på?
- Vad tror ni han skulle vilja hände?
- Vad känner pappan?
- Vad tänker han på?
- Vad tror ni han skulle vilja hände?

PAUS 58:59

Går mot pizzeria

Frågor till barnen:

- Vad känner Bruno nu?
- Vad känner pappan?
- Vad var det som gjorde att det förändrades?

Om allt det vi sett:

- Vad får man för känsla av den här staden?
- Vad är det för människor som bor här?
- Hur skulle det kännas för er/dig om du bodde där?
- Den som har gjort den här filmen, vad vill hen berätta?
- Vad tror att de ville att vi skulle tänka på?